

S. Sayısı : 4

Askerlik kanununun 39 ncu ve 61 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyhası ve Millî müdafaa encümeni mazbatası (I/698)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/4479

25 - IX - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1111 sayılı Askerlik kanununun iki maddesinin değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa vekillğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 21 - VIII - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

1111 sayılı kanunun 39. ve 61 nci maddesini değiştiren kanun lâyhasının mucip sebepleri

Askerlik kanununun 2138 sayılı kanunla hükmü değişen 39 ncu maddesi numaralı, numarasız asker edilmiş efrat demesile yalnız muvazzafları kâşetmiş ve manevra ve talim maksadile silâh altına alınan ihtiyat eratı şümulü haricinde bira! mıdır.

Maddenin bu günkü hükmü yedek erattan cezalı olanların cezalarını çekmek üzere hemen mahallî C. M. U. liklerine teslim edilmelerini âmirdir. Halbuki talim maksadile silâh altına çağırılan ihtiyat eratı bir program dahilinde bilâ fasıla müstemirren talimlere devam ve bu suretle mümâreselerini tekemmül ettirmek ordunun yüksek menfaati icabındandır. Bu gibilerin cezalarını çekmek üzere umumî ceza evlerine teslim edilmesi halinde eratın talim ve terbiyesi noktasında bir çok mahzurlar tevhit edeceği de bedihidir.

Diđer taraftan tehir olunacak cezanın azamî haddi altı ay kadar olması, bundan fazla cezaya mahkûm olan eratın cezalarını çekmek üzere derhal umumî ceza evlerine sevkini icabettirmekte ve meri maddede hapis ve ağır hapis ibarelerinin kullanılmış olması yüzünden şahsî hürriyeti tehdit eden cezalardan madut olan sürgün cezası da bu hükümden hariç kalmaktadır.

Bu vaziyetler ordunun çok ehemmiyetli anlardakuvvetini azaltmaktadır. Bundan maada madde bu gibi cezalı eratın cezalarını çekmek üzere kıta ve müesseselerin buldukları mahal C. M. U. liklerine teslimleri ve 1632 sayılı Askerî ceza kanununun 39 ncu maddesi de umumî ceza evlerine teslim edilecek askerî şahısların askerlik alâmetlerinden tecrit edilmelerini âmirdir.

Bu şekilde umumî ceza evlerine teslim edilmeleri zarurî bulunan vazife askeriyelerini ifa eden askerlere ceza evlerinde ekmekten maada başka bir şey verilmiyeceğine göre kendilerinin ikametgâhlarından çok uzak mahallere çıplak denecek bir vaziyette (yataksız, elbisesiz) cezalarını çekmeye icbar edilmeleri çok çirkin ve bundan başka sıhhatleri üzerinde yapacağı fena tesir bakımından da çok mahzurludur.

Buna ilâveten bazan vaki toplu terhisler dolasile mahallî ceza evinin bu gibi mahkûm eratı istiâp edemediği de ve fazla olarak çıplak bir vaziyette başka ceza evlerine mecburiyet hâsil olduğu da görülmüştür.

Ezcümle 1940 birinci kânun terhisinden ceza evlerinin terhis edilen cezalı erleri istiâp edecek vüsatta olmadığından bir çok erat cezalarını çekmek üzere çıplak bir halde ve yabancı muhitte

han köşelerinde sıra beklemek mecburiyetinde kalmışlardır.

İşte bu mahzurları gidermek için ihtiyat eratı da ve sürgün gibi cezaları da ihtiva eylemek ve altı aylık müddeti bir seneye çıkarmak ve cezaları bir seneden fazla olanlara da teşmil edilmek şartile cezaların ikametgâhları C. M. U. liklerince infaz edilmek esasını tesbit için Askerlik kanununun 39 neu maddesinin bu şekilde değiştirilmesi muvafık görülmüştür.

Askerlik kanununun 61 nei maddesine göre bir seferberlik ilânında silâh altına çağırılan erat kendi işlerini görmek üzere mensup oldukları askerlik şubelerine veya mahallî jandarma subayile polis memurları huzurunda takrir ve tevsik ettirmek suretile masrafsız bir vekil tayin edebilmekte iseler de seferberlik haricindeki zamanlarda böyle bir muamelenin yapılmasına imkân görülmemektedir.

Vakıa 908 sayılı kanunun 2 nei maddesinde hazar zamanlarda eratın Bl. K. larının huzurunda verecekleri tahrir ile böyle bir vekâlet vermek hak ve salâhiyeti varsa da bu vekâlet eratın aleyhine açılacak hukuk davalarına mahsustur.

Bu itibarla hazar ve seferde silâh altına alınan eratın masrafsız ve kolaylıkla hususî ve resmî işlerini gördürebilmek üzere bir vekil tayin edebilmeleri için kendilerine azamî kolaylık gösterilmesi vatan müdafaa borcunu yapmak üzere ordu camiasına giren bu erlerin geride bıraktıkları şahıslarına ait işlerini bu suretle intihap edecekleri akraba ve herhangi bir şahsa bırakması ve askerî vazifesini yaparken geride bıraktığı hususî ve resmî işlerinin emin bir el tarafından görülmekte olduğunu bilmesi, kalp huzurle askerî hizmetini yapmasına imkân vermesi bakımından çok faydeli görülmüş ve Askerlik kanununun 61 nei maddesi hazar ve sefere teşmil edilmek suretile değiştirilmiştir.

Askerlik kanununun 61 nei maddesi bu suretle hazar ve seferde teşmil edilmek suretile değiştirilince esasen 1111 sayılı kanunun 39 neu maddesile birinei maddesi hükmü zmnen kaldırılmış olan 908 sayılı kanunun 2 nei maddesi hükmünün de mevzuatımız arasında yer almasına lüzum kalmamış olduğundan bu maddenin de kaldırılması yerinde görülmüş ve lâyhaya bu yolda bir hüküm konmuştur.

Millî müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. Encümeni
Esas No. 1/698
Karar No. 3

18 - XI - 1941

Yüksek Reisliğe

1111 sayılı Askerlik kanununun iki maddesinin değiştirilmesi hakkında Millî Müdafaa vekilligince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâ-yihası esbabı mucibesile birlikte sunulduğuna dair olup Başvekâletin 25 eylül 1941 tarihli ve 6/4479 sayılı tezkeresile Encümenimize havale buyurulan kanun lâ-yihası Millî Müdafaa ve Adliye vekâletlerinden gönderilen salâhiyetli memurları huzurle okunarak görüşüldü.

Hükûmetin mucip sebeplerine göre evvelce 2318 sayılı kanun ile muvazzaf eratın askere alınmadan memleketinde iken işlemiş oldukları bir suçtan dolayı askere geldikten sonra tebliğ

edilen mahkûmiyeti altı aya kadar olanlarının huzarda muvazzaflık devrini ikmalden sonra çektirilmesi esasını kabul etmiştir.

Halbuki fevkalâde ahval dolayisile talim için celbedilen yedek erat, bu madde hükmünden hariç tutulmakta ve talim müddetinin de, icabı hal dolayisile uzatılmış olmasına binaen bu eratın dahi hapis cezalarının terhislerine bırakılması ve bu altı aylık müddetin de bir seneye iblâğı ve hini terhislerinde ikametgâhlarındaki ceza evlelerinde cezalarını çekebilmek üzere askerlik şubeleri delâletile Cümhuriyet Müddeiumumiliklerine teslimi ve kanunun hapis cezalarından bahsetmesine göre sürgün ve sair cezaların da mad-

denin şümulü haricinde kalmış olduğu görülmele Askerlik kanununun 39 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkındaki teklif ile muvazzaf-lık devrini ifa etmek üzere celbolunanların memleketlerindeki davalarını ve seferberlikte de hususatı zatiyeleri ile leh ve aleyhindeki davalarını görebilmek için mevcut hükümlerin sefer ve hazarda muvazzaf ve yedek erata da aynı şerait ve usul ile teşmili hakkındaki teklif dahi, Encümenimizce kabul olunmuş ve 1631 sayılı kanunun 4 ncu maddesi ile zaten hükmü sakıt olan 908 sayılı kanunun birinci maddesi ve bu kanunun, 1111 sayılı kanunun 61 nci maddesiyle birleştirilip ikinci maddesi de bu suretle hükümden sakıt olacağından 908 ve 2138 sayılı kanunların ortadan kaldırılması ve kanun başlığının da değiştirilmesile kanun lâyihası En-

cümenimizce aynen kabul edilmiş ve Heyeti umumiyenin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

M. M. En. Reisi	Bu M. M.	Kâtip
Diyarbakır	Seyhan	Konya
<i>K. Sevüktekin</i>	<i>Sinan Tekelioğlu</i>	
Ağrı	Bursa	Çankırı
<i>K. Doğan</i>	<i>N. Tmaz</i>	<i>Dr. A. Arkan</i>
Erzurum	Gümüşane	İstanbul
<i>Aziz Akyürek</i>	<i>Ş. Erdoğan</i>	<i>Ş. Â. Ögel</i>
Kayseri	Malatya	Manisa
<i>N. Toker</i>	<i>O. Koptagel</i>	<i>K. N. Duru</i>
Muğla		Samsun
<i>S. Güney</i>		<i>R. Barkın</i>
Urfa		Yozgad
<i>Ahmet Yazgan</i>		<i>C. Arat</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1111 sayılı Askerlik kanununun iki maddesini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — 1111 sayılı Askerlik kanununun 2138 sayılı kanunla hükmü değişen 39. maddesiyle 61. nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 39 — Hazarda muvazzaf ve ihtiyat erattan askere çağırıldıkları sırada mevkuf ve mahpus bulunanlar tahliyelerine kadar sevk edilmezler. Askere girmezden evvel yaptıkları suçlarından dolayı umumî mahkemelerce bir sene ve daha az hürriyeti tahdit bir ceza veya para cezasından çevrilme hapis veya hafif hapse mahkûm olupta hükümleri askerde iken bildirilenlerin cezaları terhisleri zamanına bırakılır.

Bu kabül mahkûmlar terhis edildikleri zaman serfest bırakılmayıp cezalarını çekebilmeleri için ikametgâhları Cümhuriyet müddeiummiliklerine teslim olunmak üzere kıtalarınca mensup oldukları Askerlik şubelerine sevkolunurlar.

Bir seneden fazla hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile mahkûmiyeti bildirilecek olanlar cezaları çektirilmek ve tahliye edildikten sonra geri kalan askerlikleri tamamlattırılmak üzere ika-

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1111 sayılı Askerlik kanununun 39 ncu ve 61 nci maddelerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

metgâhları Cümhuriyet müddeiumumîliklerine teslim olunurlar.

İnfazları geri bırakılan mahkûmiyetler için müruru zaman cereyan etmez.

Madde 61 — Hazar ve seferde: Silâh altına çağırılan muvazzaf ve ihtiyat erat hususî ve resmî her nevi işlerini idare ve icabında leh ve aleyhlerindeki davalarda kendilerini temsil etmek üzere bir şahsı tevkil veya teşrik edebilirler.

Bu vekâletnameler : Yapılacak talimatnamesi hükümleri dairesinde kıtaya intisaptan evvel sırasile tercihan noterler, sulh hâkimleri, mahallî vilâyet ve kaza jandarma komutanları askerlik şubesi reisleri ve kıtaya intisaptan sonra askerî adli hâkimlerle bölük komutanları ve müessese âmirleri tarafından tanzim olunur. Bu suretle tanzim olunacak vekâletnameler hiç bir harca ve resme tâbi değildir. Bütün muamelâtta makbul ve muteber olacak olan işbu vekâletnamelerin hükümleri azil veya müvekkilinin terhislerinden iki ay sonrasına kadar devam eder.

MADDE 2 — 908 sayılı kanunun ikinci maddesinin hükmü kaldırılmıştır.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4 — Kanun hükmünü yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

21 - VIII - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>H. Menemencioğlu</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>S. Day</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.		Ti. V.
<i>C. K. İncedayı</i>		<i>M. Ökmen</i>

MADDE 2 — 908 ve 2138 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

MADDE 3 — Hükûmetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Hükûmetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.